

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.32837/chern.v0i2.358>

Г. Ю. Нікітіна-Дудікова
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ
orcid.org/0000-0002-8865-0061

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ДІТЕЙ

У статті розкрито питання систематизації типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей.

Констатовано, що володіння слідчою ситуацією в процесі розслідування кримінального правопорушення дає змогу слідчому висунути обґрунтовані слідчі версії, обрати подальші напрями розслідування, оптимально поєднавши послідовність слідчих, негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, застосовуючи найефективніші тактичні прийоми, комбінації та операції в процесі взаємодії слідчого з оперативними підрозділами й іншими службами з метою розслідування кримінального правопорушення, встановлення особи, яка його вчинила, а також причин та умов його вчинення.

На підставі аналізу наукових підходів розглянуто слідчі ситуації під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей за традиційним поділом на етапи (початковий та наступний).

У статті визначається, що термін «початковий етап розслідування кримінальних правопорушень» не закріплений в кримінально-процесуальному законодавстві, його можна визначити як комплекс слідчих (розшукових) дій, що характеризуються невідкладністю та безперервністю їх проведення в порівняно стислий проміжок часу, спрямованих на виконання відповідних завдань для встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

На підставі аналізу матеріалів кримінальних проваджень запропоновано розглянути алгоритм дій слідчого в типових слідчих ситуаціях, які складаються на початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей залежно від наявності даних про особу (особи) підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення на: підозрюваного затримано на місці вчинення кримінального правопорушення; особа підозрюваного відома, проте його не затримано; особа правопорушника невідома, але є певні дані про нього (опис зовнішності, ім'я, прізвище тощо); інформації про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, вкрай обмаль (потерпіла не може описати його зовнішність, свідків кримінального правопорушення немає).

Ключові слова: кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, типові слідчі ситуації, початковий етап розслідування.

Nikitina-Dudikova G. Yu. TYPICAL INVESTIGATIVE SITUATIONS OF THE INITIAL STAGE OF THE INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST SEXUAL FREEDOM AND SEXUAL INTEGRITY OF CHILDREN

The article defines that the typical investigative situation within the investigation of criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children can be defined as a scientific concept, which is the most likely for the circumstances of the investigation and information data forensic characteristics of criminal offenses against sexual freedom and sexual incapacity. It makes children, whose system individualizes it, stable, fixed at a specific moment of the investigation, which allows to group situations on various grounds for their manifestation during the pre-trial investigation.

The classification of investigative situations during the investigation of criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children according to the traditional division into stages (initial and subsequent) is proposed.

It was stated that the next stage of the investigation begins after the suspect is served with a written notice of the suspect and his interrogation.

It is established that the structure of the initial stage of investigation of any criminal offense consists of a set of organizational measures (planning the start of the investigation, proposing versions, etc.), urgent investigative (investigative), covert investigative (investigative) actions and operational and investigative measures.

On the basis of the analysis of materials of criminal proceedings it is offered to consider algorithm of actions of the investigator in typical investigative situations which are made at the initial stage of investigation of criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children depending on data on the person the place of commission

of a criminal offense; the identity of the suspect is known, but he was not detained; the identity of the offender is unknown, but there is some information about him (description of appearance, name, nickname, etc.); information about the person who committed the criminal offense is extremely scarce (the victim cannot describe his appearance, there are no witnesses to the criminal offense).

Key words: criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children, typical investigative situations, initial stage of investigation.

Слідча ситуація, нарівні з іншими елементами криміналістичної методики, є одним з інструментів у руках слідчого, що надає можливість максимально підвищити ефективність діяльності з розслідування кримінальних правопорушень, визначити коло пріоритетних завдань, уникнути зайвих витрат часу й сил.

Володіння слідчою ситуацією в процесі розслідування кримінального правопорушення дає змогу слідчому висунути обґрунтовані слідчі версії, обрати подальші напрями розслідування, оптимально поєднавши послідовність слідчих, негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, застосовуючи найефективніші тактичні прийоми, комбінації та операції в процесі взаємодії слідчого з оперативними підрозділами й іншими службами з метою розслідування кримінального правопорушення, встановлення особи, яка його вчинила, а також причин та умов його вчинення.

Типову слідчу ситуацію в межах розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей можна визначити як наукове поняття, що полягає в найбільш імовірній для заданих умов обстановці розслідування та інформаційних даних криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, система яких індивідуалізує її, робить стійкою, фіксованою на конкретний момент розслідування, що дає змогу групувати ситуації за різними ознаками щодо їх вияву під час досудового розслідування.

Для глибшого аналізу слідчих ситуацій, встановлення їх змісту та обсягу необхідно розглянути питання їх класифікації. Ми розглядатимемо слідчі ситуації під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей за традиційним поділом на етапи (початковий та наступний).

Підставою для виокремлення початкового й наступного етапів розслідування цієї категорії злочинів є напрям розслідування, що обумовлений обсягом виконання ситуаційно зумовлених тактичних завдань документування злочинної діяльності та збирання доказової інформації, оскільки в більшості випадків вихідна інформація про злочин містить відомості про ймовірних злочинців. Тому на початковому етапі розслідування реалізують завдання, спрямовані не тільки і не виключно на встановлення особи злочинця, а й на збирання достатньої доказової бази про причетність цієї

особи до злочину (низки злочинів), про її злочинні зв'язки тощо. Після проведення всіх запланованих заходів для вирішення слідчої ситуації, що склалася на початковому етапі, розпочинається наступний етап розслідування злочинів, який триває до завершення досудового розслідування [1, с. 169].

Тобто початковий етап розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей завершується тоді, коли зібрано достатньо доказів для висунення обґрунтованих слідчих версій про обставини вчиненого кримінального правопорушення та вини конкретної особи [2, с. 66]. Наступний етап розслідування починається після вручення підозрюваній особі письмового повідомлення про підозру та її допиту.

У процесі розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей саме початковий етап має найважливіше значення, оскільки правильне його проведення є запорукою успішного розслідування. Подовження проміжку часу між вчиненням кримінальним правопорушенням і зверненням потерпілої із заявою, а також затягування в проведенні невідкладних слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій вкрай негативно позначається на результатах початкового етапу розслідування. Зазначене зумовлено тим, що: процес зникнення слідів також закономірний, як і їх виникнення; правопорушники беруть активну участь у приховуванні кримінального правопорушення та протидії розслідуванню; слідчому надзвичайно складно використовувати тактичні прийоми групи «раптовості».

Термін «початковий етап розслідування кримінальних правопорушень» не закріплено в кримінально-процесуальному законодавстві, його можна визначити як комплекс слідчих (розшукових) дій, що характеризуються невідкладністю та безперервністю їх проведення в порівняно стислий проміжок часу, спрямованих на виконання відповідних завдань для встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Структуру початкового етапу розслідування будь-якого кримінального правопорушення становлять сукупність організаційних заходів (планування початку розслідування, висунення версій тощо), невідкладні слідчі (розшукові), негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи.

Початковий етап розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої

недоторканості дітей має такі завдання: отримання та закріплення вихідної інформації про кримінальне правопорушення шляхом проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів; встановлення та затримання правопорушника; перевірка причетності конкретної особи або осіб до вчиненого статевого кримінального правопорушення.

Початковий етап розслідування зумовлений різноманітними слідчими ситуаціями, які потребують індивідуального підходу до оцінки їх особливостей та визначення завдань розслідування [3, с. 45]. На цьому етапі виникають різні слідчі ситуації, які потребують відповідної методики розслідування.

Типізація слідчих ситуацій на початковому етапі розслідування злочинів може ґрунтуватися на різноманітних критеріях (компонентах), зокрема таких, як обсяг і зміст даних, на підставі яких вносять відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань; характер типової «слідчої картини» (очевидні, неочевидні, прогнозовані); способи вчинення злочину (ситуації підготовки, безпосереднього вчинення, приховування та використання результатів злочинної діяльності) [4, с. 118]. Необхідно зауважити, що класифікація типових слідчих ситуацій може охоплювати такі ознаки, як позиція підозрюваних, обсяг отриманих доказів, наявність або відсутність криміналістичної інформації в провадженні тощо.

На підставі аналізу матеріалів кримінальних проваджень пропонуємо розглянути алгоритм дій слідчого в типових слідчих ситуаціях, які складаються на початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей залежно від наявності даних про особу (особи) підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення.

Підозрюваного затримано на місці вчинення кримінального правопорушення. Така слідча ситуація є найбільш очевидною та сприятливою. Завданням слідчого є створення доказової бази, достатньої для вручення затриманій особі підозри.

Для цього доцільним є проведення таких слідчих (розшукових) дій та прийняття процесуальних рішень:

- допит потерпілої дитини щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та характеру вчинюваних дій;

- огляд місця події з метою з'ясування обстановки події, виявлення, фіксації та вилучення слідів кримінального правопорушення, а також слідів, які свідчили б про факт вчинення статевого кримінального правопорушення щодо дитини;

- освідування потерпілої дитини з метою виявлення на його тілі тілесних ушкоджень і слідів вчинення статевого кримінального правопорушення щодо неї;

- затримання підозрюваного (за наявності підстав, визначених у ст. 208 КПК України), огляд речей затриманого й тимчасове вилучення майна, що може мати значення для кримінального провадження. До такого майна належить одяг підозрюваної особи, передусім його спідня білизна, мобільний телефон чи комп'ютер;

- обшук за місцем проживання (роботи) підозрюваного з метою виявлення речей та документів, що можуть мати доказове значення, а також мобільних телефонів і комп'ютерної техніки, за допомогою яких здійснювали пошук та спілкування з потерпілою дитиною чи за допомогою якого вчиняли кримінальне правопорушення (наприклад, демонстрація порнографічної продукції для збудження статевого потягу й інтересу в дитини);

- допит свідків (за умови їх наявності) про обставини вчинення кримінального правопорушення; про особу потерпілої дитини; про особу підозрюваного;

- допит підозрюваного з метою отримання інформації щодо обізнаності про вік потерпілого, про умисні протиправні дії, спрямовані на вчинення кримінального правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини; про його конкретні дії, спрямовані на підготовку, вчинення та приховання кримінального правопорушення;

- призначення судово-медичної, судово-психологічної, комп'ютерно-технічної, портретної, судово-психіатричної та інших судових експертиз;

- звернення до суду з клопотанням про тимчасовий доступ до речей та документів для отримання інформації, що знаходиться у володінні операторів мобільного (рухомого) зв'язку й містить відомості про з'єднання підозрюваного з прив'язкою до базових станцій операторів мобільного (рухомого) зв'язку з метою підтвердження факту знайомства та спілкування підозрюваного з потерпілим, відеозаписів, на яких зафіксовано події, що підтверджують факт знайомства підозрюваного з потерпілим, їх спілкування, підготовчі дії до вчинення кримінального правопорушення, безпосереднє вчинення або сліди приховування кримінального правопорушення.

Особа підозрюваного відома, проте його не затримано. Така ситуація може виникнути у випадках, коли: а) потерпіла і правопорушник знайомі достатньо довго; б) знайомі поверхово, випадково; в) познайомилися в день вчинення кримінального правопорушення, і після вчинення злочинного діяння підозрюваний зник.

У такій слідчій ситуації основною метою є виявлення та фіксація слідів вчинення кримінального правопорушення та вжиття заходів, спрямованих на розшук особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Для цього необхідно провести такі слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії:

– огляд місця події як невідкладна й найінформативніша слідча (розшукова) дія, спрямована на виявлення, фіксацію та вилучення матеріальних слідів вчинення кримінального правопорушення;

– допит потерпілої дитини. Під час допиту потерпілої необхідно з'ясувати, як вони опинилися разом в одному місці, чи було заподіяно тілесних ушкоджень, якщо так, то яких, у якому одязі була під час вчинення кримінального правопорушення. Якщо потерпіла дитина заявляє, що кримінальне правопорушення було вчинено родичем – батьком, вітчимом, необхідно з'ясувати, чи такі дії вчинено вперше, а якщо ні, то протягом якого часу до подання заяви було вчинено перше кримінального правопорушення;

– огляд речей потерпілої та їх вилучення. Такі заходи, що забезпечують збереження одягу й білизни потерпілої дитини та вказаної нею особи з усіма наявними на них слідами, необхідні для подальшого їх дослідження;

– призначення судово-медичної експертизи для фіксування слідів вчинення кримінального правопорушення і тілесних ушкоджень потерпілої дитини;

– пред'явлення для впізнання потерпілій та свідкам підозрюваного за фотознімками, якщо відомі його анкетні дані;

– допит свідків та очевидців події, якщо вони є, з метою з'ясування обставин вчинення кримінального правопорушення та опису особи, яка його вчинила;

– допит близьких родичів потерпілої дитини й інших осіб, які можуть схарактеризувати її поведінку (педагоги, керівники секцій тощо). Насамперед необхідно з'ясувати, чи відомо їм щось про те, що сталося, зі слів потерпілої або з інших джерел. Якщо ж таких відомостей у допитуваних немає, необхідно допитати їх з таких питань: чи не спостерігали в потерпілої останнім часом пригніченого чи надто збудженого стану, чи не виявляли в неї слідів тілесних ушкоджень, чи не прала вона свій одяг тощо;

– допит родичів і близьких особи, на яку вказала потерпіла. Вони можуть схарактеризувати підозрюваного, потерпілу або повідомити обставини вчиненого кримінального правопорушення. Необхідно враховувати, що близькі родичі підозрюваного можуть свідомо вводити слідство в оману, повідомляючи несправжні факти або заздалегідь «очорнивши» потерпілу, намагаючись у такий спосіб «допомогти» близькій особі.

Крім допитів зазначених осіб, слідчий зобов'язаний зібрати матеріал на особу (групу осіб), яка є запідозреною, з метою визначення характеристики особи й місць його можливого перебування. Для вивчення особи підозрюваного необхідно витребувати довідки нарколога та психіатра, довідки про судимість, притягнення до адміні-

стративної відповідальності, наявність процесуального статусу підозрюваного чи обвинуваченого в аналогічних справах тощо.

Особа правопорушника невідома, але є певні дані про нього (опис зовнішності, ім'я, прізвище тощо). Якщо особа, яка вчинила кримінальне правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, потерпілому не відома і зникла, то головними завданнями є його встановлення, розшук і затримання. Комплекс слідчих (розшукових) дій є аналогічним до ситуації, описаної вище: огляд місця події, допит потерпілої, допит свідків, призначення судово-медичної експертизи, огляд речей потерпілої, призначення імунологічної, генотипоскопічної та цитологічної експертиз за залишеними слідами біологічного походження.

Однак особливу увагу необхідно приділити розшуку правопорушника «за гарячими слідами», якщо про злочинну подію повідомлено одразу ж.

Передусім необхідно допитати потерпілу про час і місце вчинення кримінального правопорушення, особливі ознаки зовнішності й одягу правопорушника або правопорушників, про речі потерпілої, які правопорушник забрав собі (якщо такий факт відбувся). Під час допиту потерпілої необхідно з'ясувати також, як було вчинено кримінальне правопорушення: чи вистежував її правопорушник, переслідував чи йшов їй назустріч, а також чи передував нападу контакт із потерпілою, про що говорив правопорушник під час і після вчинення кримінального правопорушення, як потерпіла опинилася в місці вчинення кримінального правопорушення та як його покинула.

За цими даними можна припустити можливий шлях пересування правопорушника з місця події. Під час організації розшуку «за гарячими слідами» розробляють такі основні версії: правопорушник мешкає в районі вчинення правопорушення; правопорушник не є мешканцем цієї місцевості.

Особливості розшуку «за гарячими слідами» залежать від місця вчинення кримінального правопорушення. Наприклад, якщо кримінальне правопорушення вчинено в сільській місцевості (у лісі, полі, селі), важливе значення має переслідування правопорушника за допомогою службово-розшукової собаки, прочісування прилеглих масивів, де він міг сховатися. У разі вчинення кримінального правопорушення у великому місті, насамперед у денний час, залучення розшукової собаки не є доцільним, оскільки правопорушник часто використовує транспортні засоби, щоб швидше залишити місце події. Вагому допомогі в організації розшуку може надати встановлення та опитування громадян, які перебували в районі імовірного переміщення правопорушника, від яких можна отримати додаткові відомості про його прикмети та напрямок руху. У разі вчинення

кримінального правопорушення вночі й відсутності в правопорушника транспортних засобів необхідно організувати перевірку на зупинках громадського транспорту.

У деяких випадках доцільно встановити спостереження за місцем, де було вчинено кримінальне правопорушення.

Встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, з метою подальшого її допиту щодо обставин вчинення кримінального правопорушення можливе також за результатами проведення низки негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема внаслідок зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та електронних інформаційних систем, якими користується особа, що вчинила кримінальне правопорушення, спостереження за місцем проживання чи роботи підозрюваного, здійснення аудіо-, відеоконтролю цих місць.

Інформації про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, вкрай обмаль (потерпіла не може описати його зовнішність, свідків кримінального правопорушення немає). Така ситуація може виникнути, якщо кримінальне правопорушення було вчинено щодо малолітньої дитини.

Комплекс слідчих (розшукових) дій має бути спрямований на виявлення та фіксацію слідової інформації з наявних джерел: місця події, потерпілої особи й можливих свідків.

Посилену увагу слід спрямувати на комплекс негласних слідчих (розшукових) дій. У цьому випадку доцільно проводити такі негласні слідчі (розшукові) дії, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж й установаження місцезнаходження радіоелектронного засобу.

Слідчий має провести радіорозвідку на місці вчинення кримінального правопорушення, визначаючи, які базові станції знаходяться поряд, а отже, могли мати з'єднання з мобільним телефоном правопорушника. Базові станції допомагають слідчим відслідковувати пересування абонента з місця на місце. Це спосіб збору інформації за допомогою ідентифікаторів базових станцій мобільних операторів (LAC і CID), завдяки яким спостерігають, від якої та до якої станції рухався абонент. Знаючи унікальні ідентифікатори базових станцій, слідчі на підставі ухвали слідчого судді можуть отримати доступ до даних оператора про всі сеанси зв'язку, які були здійснені через ці станції впродовж певного часу на момент кримінального правопорушення та після нього. Навіть якщо учасники вчинення кримінального правопорушення нікому не телефонували, не отримували SMS і не користувалися інтернетом, увімкнений телефон періодично зв'язується з базовими станціями навколо, щоб вчасно підключитися до найближчої чи найменш завантаженої з них.

Зокрема, від оператора зв'язку можна отримати інформацію про всі номери телефону, які були активними неподалік від місця вчинення кримінального правопорушення. Отримавши номери телефонів та IMEI коди пристроїв, можна провести перевірку за базою «Антарес», де до коду IMEI прив'язують номер SIM-картки, яка теж має унікальний ідентифікатор IMSI та ім'я власника.

Важливе значення також може мати ретельний аналіз інформації, отриманої в операторів мобільного (рухомого) зв'язку щодо з'єднань особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, а також місць (з огляду на прив'язку до базових станцій операторів мобільного (рухомого) зв'язку) її перебування та місць перебування абонентів, з якими відбувалися з'єднання.

Якщо встановлено абонентський номер, яким користується правопорушник, однак його місцезнаходження невідоме, доцільним є встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, яким він користується.

Після встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та її розшуку доцільно провести комплекс слідчих (розшукових) дій, а саме:

- допит особи, на яку вказала потерпіла, з метою з'ясування обставин вчинення кримінального правопорушення, місця перебування особи в момент його вчинення;
- огляд речей підозрюваного на предмет виявлення слідів вчинення кримінального правопорушення;
- обшук за місцем його проживання та роботи з метою пошуку одягу, у якому він перебував у момент вчинення кримінального правопорушення, чи інших слідів вчинення кримінального правопорушення;
- проведення освідування особи, на яку вказала потерпіла, з метою перевірки наявності тих ознак, про які зазначила потерпіла;
- пред'явлення підозрюваного для впізнання потерпілій чи свідкам;
- призначення експертиз з метою проведення ідентифікаційних досліджень виявлених і вилучених слідів.

Після реалізації всіх запланованих заходів для вирішення слідчої ситуації, що склалася на початковому етапі, розпочинається наступний етап розслідування, який триває до завершення досудового розслідування [1, с. 45]. Однак перш ніж перейти до розгляду питання типових слідчих ситуацій наступного етапу розслідування, необхідно акцентувати на проблемі якості й повноти початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей. Слідчі помилки та прорахунки, допущені на початковому етапі, призводять до найбільш тяжких наслідків: засудження

невинних, уникнення кримінальної відповідальності винними.

Основними помилками в діяльності слідчих під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей є:

- незнання та небажання працівників органу досудового розслідування використовувати сучасні досягнення криміналістичної методики й науки криміналістики загалом;
- неприйняття належних заходів щодо подолання та нейтралізації впливу з боку правопорушників на потерпілу та свідків;
- відсутність взаємозв'язку між слідчими (розшуковими) діями;
- недостатньо повно з'ясовано характеристику особи підозрюваного та потерпілої, їх спосіб життя, відносини;
- відсутність тактичних комбінацій щодо викриття змови між учасниками групи, яка вчинила кримінальне правопорушення;
- невчасне виявлення свідків вчинення кримінального правопорушення;
- непроведення в необхідних випадках пред'явлення для пізнання або проведення його з порушенням вимог процесуального законодавства;
- допущення процесуальних порушень під час проведення слідчих (розшукових) дій;
- відсутність оперативного супроводу початкового етапу розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень.

Особливе місце в системі слідчих ситуацій посідає виникнення складнощів у зв'язку з дефіцитом, перекручуванням інформації про обставини кримінального провадження (так звані проблемні ситуації). Виникають такі суперечності: зібрані матеріали кримінального провадження суперечать внутрішньому переконанню слідчого про подію кримінального правопорушення; виникають складнощі в проведенні слідчих (розшукових) дій, стає неможливим одержання свідчень (наприклад, важка хвороба свідка); складнощі допиту деяких категорій громадян: неповнолітніх, осіб, що мають фізичні аномалії (важкохворих); осіб,

наділених різними формами юридичного імунітету (дипломатичний, депутатський імунітет, права, надані відповідно до ч. 1 ст. 63 Конституції України) тощо.

Конфлікт може виявлятися в дії або бездіяльності, що створює перешкоди в досягненні визначеної мети, у разі виникнення суперечностей між слідчим і суб'єктами кримінального процесу. Конфліктній слідчій ситуації притаманні конфронтація сил щодо потенційного (або реального) конфлікту, сторони можуть переходити до дій, що загострюють конфлікт, діяти з метою запобігання його розвитку. У конфліктній ситуації виявляються причини конфлікту, усунення яких може привести до вирішення конфліктної ситуації, до її переходу в ситуацію з нижчим рівнем конфліктності або в безконфліктну ситуацію [6, с. 242].

З огляду на те, що слідча ситуація є реальним явищем, пов'язаним з прийняттям слідчих рішень як тактичного, так і стратегічного спрямування, урахування зазначених помилок під час початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей допоможе створенню сприятливих умов для подальшого їх розслідування.

Література

1. Пчеліна О. Етапізація процесу розслідування злочинів у сфері службової діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 169.
2. Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам внутрішніх справ : навч. посіб. / [О. В. Батюк, Р. І. Благута, О. М. Гумін та ін.]; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. Львів : ЛьвДУВС, 2011. С. 66.
3. Лісова А. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування зґвалтування. *Право України*. 2011. № 8. С. 45.
4. Пясковський В. В. Методика розслідування торгівлі людьми : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2004. С. 118.
5. Пчеліна О. Етапізація процесу розслідування злочинів у сфері службової діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 169.
6. Веліканов С. В. Класифікація слідчих ситуацій в криміналістичній методиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2002. С. 242.